

Қазіргі Қазақстан мәдениетінің ТИПОЛОГИЯСЫ

Архаикалық тип

Этномәдени ментальдықтың әсіресе бейнеленген типтері бар. Олардың бірі – архаизм. Архаизм – мәдениеттің өтіп кеткен сатыларын қайтадан қалпына келтіруге бағытталған. Бұл типке зерттеушілер кейде «дәстүршілдік», «ортодокстық», «фундаменталистік», «партикулярлық» сияқты белгілерді де қосады. Шынында да, мәдени жүйе өзін өзі сақтап қалғысы келеді, тұрақты бастауларынан алыс болмауды қалайды. Екінші жағынан алғанда, адамның шығармашылдығы, жасампаздығы,

Қазіргі кезде өркениетті елдерде мәдени тұтастанудың төмендегідей жүйесі қалыптасқан: адам – отбасы – мәдени шағын топ – этномәдениет – үлкен өркениет – адамзат.

Мәңгүрттік тип

Бұл типке ұлттық салт-дәстүрден жүрдай, оның рәміздік рәсімдік мағынасын білмейтін, күнделікті өмірде ұлттық мәдени жүйенің құндылықтарын қолданбайтын адамдар жатады. Бұл

Маргинал дегеніміз не?

Кейде мәңгүрттік мәдени типтен (оны мәдениет деп айту шартты нәрсе) маргиналдықты тұтас қарстыру кездеседі. Оның үстіне маргиналдар қатарына ана тілін білмейтіндерді де қосады. Сонымен, **маргиналдық мәдени тип** дегеніміз не?

Бұл ұғымды американ әлеуметтанушы **Р.Парк** енгізген және латын тілінен – «шетте болушы» деп аударылады. Р.Парк маргиналдар деп мінез-құлқында тынымсыздық, агрессиялық, өзімшілдік, сенімсіздік, депрессиялық белгілері бар америкалық мулаттарын атаған.

Еуразиялық мәдени тип.

Бұл типті негіздеуден бұрын қазіргі кезде өтімді бір теория – С. Хантингтонның «Өркениеттер жанжалы» ілімінің бір қырын қарастырып өтейік. Бұл ілім бойынша әр түрлі суперөркениеттердің шекаралық аймағы тұрақсыздық пен жанжалдардың (конфликтердің) ошақтары болып табылады. Ал Қазақстан өзінің геомәдени кеңістігі бойынша конфуцийлік және православиелік өркениеттердің ортасында орналасқын. Алайда ТМД-ның кейбір мемлекеттермен салыстырғанда, Қазақстанда қоғамды-саяси тұрақтылықтың мығым екендігі белгілі.

Мүмкіндіктер теңдігі

Қазақ ұлтының жаңа мемлекеттік деңгейі және оның мақсаттары туралы Президент былай деді: «Ұлт мемлекетсіз өмір сүре алмайды, құрып кетеді. Өз кезегінде ұлттың жойылуы, оның мемлекетінің өмір сүруін мәнсіз етеді. Мәселенің қатаң диалектикасы осындай. Сондықтан, қай ұлтқа жататынына қарамастан барлығы үшін мүмкіндіктер теңдігі мен барлығының заң алдында тең ұстанымын жүзеге асырушы біздің мемлекетке тұрғылықты ұлт – қазақтардың мүддесі жекеленген жағдайда бірқатар мемлекеттерде орын алып отырғандай ерекше бөліп айтылатыны да әбден орынды».

Ана тілі

Қазақ мәдениетін тағдыр қысымынан сақтап қалған құдіретті күштің бірі ана тілі екендігі белгілі. Қазақ болашағы оның тілінің тұрмыстық-отбасылық деңгейден халықаралық қарым-қатынас, өнер мен ғылымның жоғары бітімдерінің құралы дәрежесіне қатысты екендігі жөнінде де аз жазылып жүрген жоқ.

**Назарларыңызға
рахмет!**